

ומבואר בסוגיא שגם אם ננקוט פרה קדשי בדיק הבית היא, יש בה פסול רביעה ופסול מוקצה ונעבד, שהואיל והמום פוסל בה, דבר ערוה ועבודה-זרה גם כן פוסלים בה, שהם בכלל כי משחתם בהם מום במ.

דין וולד הנוגחת והנרבעת – ע' בתמורה ל וסנהדרין פ.

דף כה

לח. א. כמה שעות עמדה חמה ליהושע בן נון? למי עוד עמדה החמה מלכת?

ב. מהו 'ספר הישר'?

ג. מה למדו מן הכתוב עד אשר אבא אל אדני שעיריה?

א. נחלקו החכמים (עפ"י דרשות הכתוב) כמה שעות עמדה חמה ליהושע; ולדעת כולם נתעכבה פעמיים, אחת בחצי היום ואחת בסופו (ויעמד השמש בחצי השמים, ולא אין לבוא כיום תמים); – יש אומרים שכל עמידה היתה של 6 שעות. וי"א: כל אחת 12 שעות. וי"א: הראשונה 12 שעות והשניה – 24. וי"א: כל אחת של 24 שעות.

גם למשה רבינו ולנבדקדקיו בן גוריון עמדה החמה, אבל לא במספר שעות רב שעמדה ליהושע. ועוד היו שינויים במהלכה ליעקב אבינו ולחזקיהו המלך, כמו שאמרו במקום אחר (עמוס).

ב. ספר הישר שהוזכר בספר שמואל, יש שדרשוהו על ספר בראשית, שמעשי האבות – שנקראו 'ישרים' – כתובים בו (רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן). ויש אומרים: ספר משנה תורה, על שם הכתוב בו ועשית הישר והטוב בעיני ה' (רבי אלעזר). וי"א: זה ספר שופטים שנאמר בו... איש כל הישר בעיניו יעשה (רבי שמואל בר נחמני).

גם בספר יהושע נזכר 'ספר הישר', ופרשוהו בשם רבי יוחנן על ספר בראשית, כאמור. (ושם אין שייך לפרש על ספר משנה תורה ושופטים. ערש"י).

ג. ישראל שנודמן לו עכו"ם בדרך – ירחיב לו הדרך (אם היה צריך לילך פרסה יאמר לו שתי פרסאות אני צריך לילך, אולי ימתין העכו"ם מלהכותו עד פרסה שניה, וזה יפורש ממנו קודם לכן), שנאמר עד אשר אבא אל אדני שעיריה.

[עוד הדריכו חכמים את ישראל המזדמן לו עכו"ם בדרך, באיזה אופן ילך עמו למעט הסכנה, כמפורט בגמרא. והכל לפי הענין].

לט. מהם הטעמים שאסור לאשה להתייחד עם העכו"ם, ובאלו אופנים היא מותרת?

אשה לא תתייחד עם עכו"ם מפני שחשודים על העריות. לדברי רב אידי בר אבין, אין חשש שפיכות דמים באשה [שלא כאיש שאסור להתייחד עמהם משום סכנה], ש'אשה כלי זיינה עליה'. ולרבי ירמיה יש חשש שפיכות דמים [מלבד חשש זנות], חוץ מאשה חשובה המקורבת למלכות.

מבואר בגמרא שאפילו אשתו של העכו"ם עמו, אסור לאשה להתייחד עמו, שאין אשת העכו"ם משמרתו. א. לפרש"י, אשה חשובה המקורבת למלכות ואינה יפה, מותרת לרבי ירמיה להתייחד עם עכו"ם, שאין שם חשש שפיכות דמים מחמת חשיבותה, וגם לא חשש עריות. אבל לרב אידי

לעולם חוששים משום גילוי עריות. ושאר ראשונים חולקים על פרש"י וסוברים לאסור אף במכוערת.

לפירוש התוס', לדעת רב אידי אין לחוש באשה חשובה וקרובה למלכות, כי יראים לאנסה כשם שיראים להרגה. אבל לרבי ירמיה יש חשש שמא תתפתה. ועוד זאת, לרב אידי מותר לאשה להתיחד עם נשים עכו"ם, שאין חשש שפיכות דמים באשה כלל. ולרבי ירמיה אסור מלבד באשה חשובה.

עוד כתבו התוס' לפרש על פי הירושלמי, נפקא מינה באשה בעלת כח שאינה מתיראת מפני האונס; לרבי ירמיה אסור שמא תתפתה ולרב אידי מותר. ועוד נפקא מינה: יחוד אשה עם נשים; לרב אידי מותר מפני שיכולה להטמין עצמה, להראות כנכרית, ולרבי ירמיה יש לחוש מלבד בבריאה ובעלת כח.

ולפרש"י יש מקום לומר שבאשה בין הנשים יש חשש שפיכות דמים גם לרב אידי (עפ"י ש"ך ודלא כבית יוסף).

ב. לכאורה משמע בתוס' שאפילו אם נמצאים שם תינוק או תינוקת שידרעים ענין ביאה ועלולים לספר ואינם מתפתים בעצמם, גם אז אסור להתיחד עם העכו"ם (וע' בשו"ת שבט הלוי ח"ה רד).

דף כו

- מ. א. האם מותר ליילד, להניק ולרפא עובדי כוכבים, בחול ובשבת?
ב. האם מותר להשתמש במילדת ומניקה עובדות כוכבים?

א. בת ישראל לא תיילד עובדת כוכבים. ודוקא בחנם, אבל בשכר מותר, משום איבה (רב יוסף). וכן אסור להניק בנה של עובדת כוכבים. ולהניק בשכר – סבר רב יוסף להתיר משום איבה, ואמר לו אביי שאין לחוש לאיבה כי יכולה להישמט באמתלאות שונות, שאין בעלה [או בעלה לעתיד] חפץ בכך וכדו'. וכן לרפא עובדי כוכבים – בשכר מותר. ואפילו בחנם יכול להיות שמותר אם עושה כן כדי לרכוש נסיון ולהתחכם ברפואות (עפ"י תוס').

בשבת, סבר רב יוסף שמותר לילד בשכר משום איבה (ודוקא באיסורים דרבנן, כגון שכר נעקר הולד לצאת או אפשר שכלו לו חדשיו ופסקו גידוליו. עתוס'). ואמר לו אביי שיכולה להימנע ללא איבה, שאומרת, על תינוקות שלנו ששומרים את השבת – אנו מחללים, ולא על מי שאיננו משמרה. כתבו פוסקים (עפ"י החתם סופר) שכמו כן בזמננו, משום איבה וסכנה אל לו לרופא להימנע מלרפא גוי בשבת כשנודמן לו מקרה לפניו, ואפילו בעשיית מלאכות דאוריתא.

ב. רבי מאיר אוסר הנקת עובדת כוכבים לבן ישראל משום חשש סכנה, לפי שחשודים על שפיכות דמים. וכן לענין מילדות. וחכמים התירו ליילד ולהניק ע"י עובדת כוכבים ברשות ישראל בזמן שנשים מישראל עומדות על גבה, שמתיראת לפגוע בו. (וה"ה בנכנס ויוצא, הוי כעומדות על גבה. אבל מקום שאין רגילים שם כל כך, אסור עפ"י ראשונים כאן תוס' כט.). [וכמו כן התירו חכמים שרופא עכו"ם ימול את ישראל כאשר אחרים עומדים על גביו].

מילדת מקצועית אינה בכלל האיסור, שאנו מניחים שלא תרע את שמה הטוב, וכדרך שאמרו בגמרא ברופא מומחה (ריטב"א עפ"י הירושלמי).